

23.4.2025

Ylioppilastutkintolautakunnan tavoitteena on sidosryhmien asiantuntemusta hyödyntäen luoda perusta taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeille, jotka mittaavat luotettavasti lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaista osaamista sekä mahdollistaa kokeiden toimeenpano lukioissa syksyn 2029 ylioppilastutkinnosta alkaen. Ylioppilastutkintolautakunta pyytää lausuntoanne näkökulmista taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanoksi. Lausunnot pyydetään antamaan viimeistään 23.4.2025.

1. Lausunto muistiosta ja yleisiä näkökulmia taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanosta

Invalidiliitto ry pyytää Ylioppilastutkintolautakuntaa huomioimaan taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeita koskevassa jatkovalmistelussa fyysisesti vammaiset ja toimintaesteiset nuoret. Heillä on yhdenvertainen oikeus osallistua em. kokeisiin ja tarvittaessa tulee löytää järjestely ja toimintatapa, jolla osaaminen voidaan arvioida heidän yksilöllinen toimintakykynsä huomioiden. Kohtuullisia mukautuksia on voitava tehdä opiskelijan niitä tarvitessa.

Suomessa vuonna 2016 ratifioidun YK:n vammaisyleissopimuksen artiklassa "Koulutus" todetaan muun muassa, että "sopimuspuolet tunnustavat vammaisten henkilöiden oikeuden koulutukseen" ja että "toteuttaakseen tämän oikeuden syrjimättä ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien pohjalta sopimuspuolet varmistavat osallistavan koulutusjärjestelmän kaikilla tasoilla sekä elinikäisen oppimisen". Sopimuksen mukaan tarkoituksena on muun muassa "kehittää täysimääräisesti inhimillisiä voimavaroja, omanarvontuntoa ja itsearvostusta sekä vahvistaa ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja ihmiskunnan moninaisuuden kunnioittamista" sekä "mahdollistaa vammaisille henkilöille persoonallisuutensa, lahjakkuutensa ja luovuutensa sekä henkisten ja ruumiillisten kykyjensä kehittämisen mahdollisimman pitkälle" ja näitä toteutettaessa "vammasia henkilöitä varten tehdään heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaiset kohtuulliset mukautukset".

Lausunnolla olevassa muistiossa sivutaan valitettavan niukasti vammaisuutta ja syntyy mielikuva, että taito- ja taideaineiden kokeet suunnitellaan ilman, että fyysisesti vammaiset lukiolaiset tulisivat huomioiduksi. Liikuntaa käsittelevässä osiossa on sentään ilahduttavasti hyödynnetty asiantuntijaosaamista ja muistion sivulla 67 olevat kolme keskeistä havaintoa (niiden osalta lainaus muistiosta tässä alla) tulisikin hyödyntää soveltuvin osin myös kuvataiteen ja musiikin ylioppilaskokeen jatkosuunnittelussa.

- Liikunnan valmistavan näytön ei tulisi mitata vammaa, vaan fyysistä toimintakykyä
- Pohdittava, miten myös vammaiselle opiskelijalle voitaisiin luoda mahdollisuus YO-tutkintopolulle niin, että heillä(kin) olisi myös mahdollisuus liikunta-alan ammattipolulle YO-tutkinnon kautta.
- Valmistavan näytön esim. videointi/oman suorituksen arviointi digitaalisessa kokeessa olisi yhdenvertainen – riippumatta mahdollisesta vammasta.

23.4.2025

2. Näkökulmia kuvataiteen ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

-

3. Näkökulmia liikunnan ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

-

4. Näkökulmia musiikin ylioppilaskokeiden toimeenpanosta.

-

Helsingissä 23.4.2025

Invalidiliitto ry

Janne Juvakka

toimitusjohtaja

Laura Andersson

yhteiskuntasuhdejohtaja

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 24 000 henkilöjäsentä ja 141 jäsenyhdistystä.